

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

การประเมินผล
มาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ตามนโยบายรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559

สสว.➤

บทสรุปผู้บริหาร

บทสรุปผู้บริหาร

ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย เนื่องจากวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเปรียบเสมือนฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้สามารถเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ตลอดจนเป็นแหล่งของการจ้างงานที่สำคัญ ทั้งในภาคการผลิต ภาคการบริการ และภาคการค้าปลีกค้าส่ง

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานหลักที่มีภารกิจอันบัญญัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 ว่าด้วย “การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ได้มีการจัดทำแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามภารกิจของสำนักงานฯ ดังนั้น การประเมินแผนฯ ดังกล่าวจึงมีความสำคัญ โดยทำให้ทราบถึงข้อจำกัด ปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้รับทราบผลการพัฒนาของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) และนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการดำเนินโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอนาคต นอกจากนี้ การดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสนองต่อมาตรการตามนโยบายรัฐบาล จึงเป็นการดำเนินการอันสอดคล้องและส่งเสริมแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) เช่นกัน ดังนั้น การศึกษานี้จึงได้ทำการประเมินมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาล ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2557-2559 เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน และได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาการดำเนินโครงการเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอนาคตต่อไปเช่นกัน

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559 นำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สามารถนำมากำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอนาคต

การประเมินผลมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559 สำหรับการศึกษานี้ แบ่งการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่ ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาลและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) การคัดเลือกมาตรการที่มีความสำคัญเพื่อการประเมินผล สรุปผลการประเมินมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559 และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังมีรายละเอียดดังนี้

ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาล และแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559)

การศึกษานี้แบ่งมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาลออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ มาตรการทางการเงิน มาตรการทางภาษี มาตรการด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และมาตรการด้านปัจจัยเอื้ออำนวยในการดำเนินธุรกิจ เมื่อพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาลและแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ในระดับยุทธศาสตร์ พบว่า การดำเนินมาตรการทางการเงิน มาตรการทางภาษี และมาตรการด้านปัจจัยเอื้ออำนวยในการดำเนินธุรกิจ ตามนโยบายรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559 มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ซึ่งมุ่งเน้นการสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 3 ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ และยุทธศาสตร์ที่ 4 ซึ่งมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในขณะที่การดำเนินมาตรการด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันตามนโยบายรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559 มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ซึ่งมุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 3 ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ และยุทธศาสตร์ที่ 4 ซึ่งมุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ดังแสดงรายละเอียดดังตารางข้างล่างนี้

มาตรการส่งเสริม SME	ยุทธศาสตร์ตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559)
มาตรการทางการเงิน	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเสริมสร้างศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
มาตรการทางภาษี	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเสริมสร้างศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
มาตรการด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน	ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเสริมสร้างศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
มาตรการด้านปัจจัยเอื้ออำนวยในการดำเนินธุรกิจ	ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเสริมสร้างศักยภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

สำหรับความสอดคล้องและเชื่อมโยงของแต่ละประเภทมาตรการ มีความแตกต่างกันในระดับกลยุทธ์ ภายใต้แต่ละยุทธศาสตร์ต่างข้างต้น เนื่องจากการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสนองต่อยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยทั่วไปมีบริบทที่แตกต่างกันไปตามเหตุผลและความจำเป็นของการดำเนินโครงการ

การคัดเลือกมาตรการที่มีความสำคัญเพื่อการประเมินผล

ในระหว่างปี พ.ศ. 2557–2559 รัฐบาลได้ออกมาตรการเพื่อการดำเนินโครงการการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จำนวนทั้งสิ้น 29 มาตรการ การศึกษานี้คัดเลือกมาตรการที่มีความสำคัญเพื่อการประเมินผล โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก 6 เกณฑ์หลัก ประกอบด้วย ประเภทมาตรการการส่งเสริมประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (กลุ่มเป้าหมาย) ตามแนวทางการส่งเสริม ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การส่งเสริมตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินมาตรการ พื้นที่ดำเนินการ และมูลค่าโครงการหรือผลลัพธ์ของโครงการ

(1) ประเภทมาตรการการส่งเสริม

การคัดเลือกมาตรการที่จะประเมินผล จะพิจารณามาตรการให้มีความกระจายตัว โดยครอบคลุมทั้ง 4 มาตรการ ซึ่งเป็นมาตรการหลักในการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของรัฐบาลระหว่างปี พ.ศ. 2557 - 2559 ประกอบด้วย

- 1) มาตรการด้านการเงิน
- 2) มาตรการด้านภาษี
- 3) มาตรการด้านการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน
- 4) มาตรการด้านปัจจัยเอื้ออำนวยในการดำเนินธุรกิจ

(2) ประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามแนวทางการส่งเสริม

การคัดเลือกมาตรการที่มีความสำคัญที่จะประเมินผล จะพิจารณามาตรการให้มีความกระจายตัว โดยครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายของการส่งเสริมทั้ง 4 กลุ่มให้มากที่สุด ซึ่งได้แก่

- 2.1 *กลุ่มเมล็ดพันธุ์ความคิด (Seed)* ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการที่เริ่มมีแนวคิดหรืองานวิจัยเชิงนวัตกรรมในการดำเนินธุรกิจ ต้องการการบ่มเพาะแนวทางและการสนับสนุนเบื้องต้นเพื่อเอาไปใช้ในการเริ่มดำเนินธุรกิจจริง
- 2.2 *กลุ่มเริ่มต้น (Start-Up)* ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการที่เริ่มประกอบธุรกิจแล้วไม่เกิน 1 ปี มีผลิตภัณฑ์หรือบริการต้นแบบ (Prototype) ที่ผ่านการทดสอบวิจัย พร้อมรับการสนับสนุนให้ต่อยอดขยายผลไปยังตลาดเชิงพาณิชย์ (Commercial Scale) ต่อไป
- 2.3 *กลุ่มเติบโต (Rising-Star/Strong)* ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันสูง โดยมีผลการประกอบธุรกิจเติบโตต่อเนื่องติดต่อกัน 2-3 ปี ภายใต้ผลิตภัณฑ์หรือบริการเดิมที่มีอยู่แล้ว และเริ่มมีผลกำไรและเงินทุนสะสมบ้างแล้ว ต้องการสนับสนุนเพื่อขยายธุรกิจดังกล่าว หรือต่อยอดสู่แนวคิดการขยายสายผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น
- 2.4 *กลุ่มฟื้นฟู (Turn Around)* ซึ่งหมายถึง ผู้ประกอบการที่ประสบปัญหา โดยมีผลประกอบการลดลงต่อเนื่องติดต่อกัน 2-3 ปี อันเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น ขาดสภาพคล่อง ขาดแคลนเทคโนโลยีและนวัตกรรม ไม่มีผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นต้น และมีแนวโน้มสู่ผลประกอบการที่ขาดทุนและก่อหนี้ที่ไม่สามารถสร้างรายได้ (NPL) ถ้าไม่ได้รับการสนับสนุนอาจทำให้จำเป็นต้องปิดกิจการ

(3) การเชื่อมโยงในระดับยุทธศาสตร์การส่งเสริมตามแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 สนับสนุนปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เติบโตอย่างสมดุลตามศักยภาพของพื้นที่
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การคัดเลือกมาตรการที่จะประเมินผล จะพิจารณาคัดเลือกมาตรการที่ส่งเสริม SME ที่มีความสอดคล้องกับแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555-2559) โดยพิจารณาการดำเนินงานของมาตรการตามนโยบายรัฐบาลดังกล่าว ที่มีลักษณะความเชื่อมโยงกับแผนฯ 3 ในหลายยุทธศาสตร์

(4) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

การคัดเลือกมาตรการที่จะประเมินผล จะพิจารณามาตรการตามนโยบายรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559 ที่มีการส่งเสริม SME ในเชิงบูรณาการ โดยมุ่งเน้นโครงการที่มีความร่วมมือกันหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ การพิจารณาคัดเลือกมาตรการที่จะประเมินผลในการศึกษานี้ ให้ความสำคัญกับหน่วยงานที่ดำเนินการอันสอดคล้องโดยตรงกับวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย หรือกรอบความคิดหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อันได้แก่ Thailand 4.0 ที่มีแนวความคิดการพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ (เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม) เป็นต้น

(5) พื้นที่ดำเนินการ

การคัดเลือกมาตรการที่จะประเมินผล จะพิจารณามุ่งเน้นมาตรการส่งเสริม SME ตามนโยบายรัฐบาล ที่มีความครอบคลุมทุกพื้นที่ดำเนินการ

(6) มูลค่าโครงการ/ผลกระทบ/ผลลัพธ์

การคัดเลือกมาตรการที่จะประเมินผล จะพิจารณามุ่งเน้นมาตรการที่มีความสำคัญ โดยมีผลกระทบเชิงบวกต่อการส่งเสริม SME ในระดับสูงและยั่งยืน เช่น โครงการที่มีมูลค่าโครงการสูง ครอบคลุม SME จำนวนมาก และมาตรการส่งเสริม SME ดังกล่าว ควรเป็นประโยชน์กับ SME ที่เข้าร่วมโครงการในระยะยาว รวมทั้ง การพิจารณาผลการดำเนินงานโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่วางแผนไว้ นอกจากนี้ การพิจารณาคัดเลือกมาตรการที่จะประเมินผลในการศึกษานี้ ให้ความสำคัญกับโครงการที่มีผลกระทบครอบคลุมเชิงกว้างต่อ SME ที่เกี่ยวข้องกับหลายลักษณะของการส่งเสริม (Cross Cutting Measure) ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับหลายประเด็นหัวข้อสาระสำคัญ เช่น โครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประสิทธิภาพ SME ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ข่าวสารข้อมูล และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

เมื่อพิจารณามาตรการตามนโยบายรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559 ทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกมาตรการทั้ง 6 ข้อข้างต้น การศึกษานี้คัดเลือกมาตรการ จำนวน 5 มาตรการ อันสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การคัดเลือกมาตรการที่มีความสำคัญเพื่อการประเมินผล ซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้

- 1) โครงการส่งเสริมมาตรการเข้าถึงแหล่งทุนและสิทธิประโยชน์ (Access to Funding Sources and Incentives Promotion Project)
- 2) มาตรการลดภาษีเงินได้สำหรับผู้ประกอบการ SMEs (ที่มีกำไร 300,001 บาท ขึ้นไป)
- 3) โครงการกองทุนร่วมลงทุนในกิจการ SMEs (SMEs Private Equity Trust Fund)
- 4) โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Policy Loan)
- 5) โครงการส่งเสริม Digital Marketing สำหรับ SMEs ไทย

สรุปผลการประเมินมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาลในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559

วิธีการประเมินผลหลักสำหรับการประเมินมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2559 การศึกษานี้ใช้เครื่องมือ CIPP Model ซึ่งถูกพัฒนาตามแนวคิดของ Daniel L. Stufflebeam (1967) และถูกใช้เป็นวิธีการประเมินผลหลังจากการทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์หน่วยงาน การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม และการศึกษาแนวทางการดำเนินงานผ่านเอกสารประกอบโครงการจากหน่วยงานที่ดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งนี้ CIPP Model เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ที่เน้นการประเมินในลักษณะการสรุปภาพรวมของโครงการ (Summative Evaluation) โดยพิจารณาวิเคราะห์ 4 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลิตภัณฑ์ (Product Evaluation) เพื่อให้ทราบถึงความสอดคล้องในการดำเนินโครงการ ความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนผลลัพธ์ภายหลังการดำเนินโครงการ

การประเมินผลการดำเนินงานด้วยเครื่องมือ CIPP Model นำมาประยุกต์ใช้เพื่อการวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap) ของการดำเนินโครงการที่อาจมีอยู่ และสามารถนำไปสู่การนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากการประเมินผลรายการมาตรการจากโครงการที่คัดเลือกทั้ง 5 โครงการ สามารถทำการสรุปผลการประเมินแนวนโยบายของรัฐบาลเพื่อการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยรวม ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2557 - 2559 ได้ดังนี้

กรอบการประเมิน	ผลการประเมิน
สถานะแวดล้อม (Context)	
เหตุผลความจำเป็นของโครงการ	
ความสอดคล้องกับแผนฯ 3	
ความสอดคล้องของเป้าหมายกับความจำเป็นของโครงการ	
นโยบายการดำเนินโครงการ	
ทรัพยากร (Input)	
ข้อตกลงแนวทางการดำเนินงาน	

กรอบการประเมิน	ผลการประเมิน
กรอบงบประมาณ	●
ระยะเวลา	●
ความสอดคล้องระหว่างมาตรการกับเป้าหมาย	●
กระบวนการ (Process)	●
แผนงานการดำเนินโครงการ	●
ปัญหาของโครงการ	●
ความเหมาะสมของวิธีการดำเนินงานและมาตรการ	●
การจัดทำโครงการติดตามและประเมินผลโครงการ	●
ผลลัพธ์ (Product)	●
ผลผลิตที่เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์	●
การพัฒนาของวิสาหกิจที่เข้าร่วมโครงการ	●
ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ	●
ความมีประสิทธิภาพและแนวโน้มความยั่งยืน	●
ผลรวมการประเมิน	●

ที่มา: มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

หมายเหตุ: ● สีเขียว หมายถึง การดำเนินการเป็นไปในแนวทางที่ดี

● สีเหลือง หมายถึง การดำเนินการยังมีข้อพึงสังเกต

● สีแดง หมายถึง การดำเนินการต่ำกว่าเป้าหมาย หรือการขาดการสนับสนุนตามความจำเป็น หรือไม่มีการดำเนินการ

จากการศึกษาและประเมินผลมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่คัดเลือกเพื่อการประเมินผล สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า แนวทางการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยภาพรวมเป็นการดำเนินงานที่เป็นไปตามเหตุผลและความจำเป็นของการแก้ปัญหาและให้การสนับสนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในปัจจุบัน โดยมีการตั้งเป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานที่สอดคล้องเพื่อการบรรลุผลการดำเนินงานอย่างสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม มีข้อพึงสังเกตในปัจจุบันด้านงบประมาณการดำเนินโครงการ บางหน่วยงานได้รับเงินสนับสนุนจากภาครัฐ ในขณะที่บางหน่วยงานไม่ได้รับเงินสนับสนุน นอกจากนี้ ในส่วนของผลกระทบทางเศรษฐกิจเบื้องต้น พบว่า การดำเนินโครงการเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาล พบว่า ยังไม่มีผลกระทบในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณที่มีการจัดตั้งไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในลักษณะกองทุนร่วมลงทุนในกิจการ SMEs (Venture Capital) ซึ่งผลการประเมินพบว่ามีข้อจำกัดและปัญหาการดำเนินงาน เนื่องมาจากวิธีการดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกับบริบทและทัศนคติความเป็นเจ้าของกิจการของสังคมไทย

ผลการศึกษาและการประเมินผลโดยภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า การดำเนินมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นไปได้อย่างน่าพึงพอใจ หากแต่มีข้อพึงสังเกตในเรื่องของงบประมาณการดำเนินโครงการ ผลกระทบทางเศรษฐกิจเบื้องต้น และความมีประสิทธิภาพและแนวโน้มความยั่งยืน โดยทุกโครงการมีการดำเนินการศึกษาระดับการพัฒนาของวิสาหกิจที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อทราบถึงระดับการพัฒนาที่แท้จริงของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังการเข้ารับการสนับสนุน เพื่อการพัฒนาการดำเนินโครงการในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสนองต่อมาตรการของรัฐบาลที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แต่ละมาตรการมีจุดประสงค์เพื่อบรรเทาปัญหาและเป้าหมายการส่งเสริมที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาระเบียบผลมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามนโยบายรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ. 2557–2559 สามารถสรุปได้ว่า ภาครัฐอันเป็นเสมือนฟันเฟืองหลักในการออกนโยบายเพื่อการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ พึงมีการสนับสนุนเชิงนโยบาย ดังนี้

○ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการดำเนินมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

1. การสนับสนุนด้านการเงิน

รัฐบาลควรมีการจัดตั้งกองงบประมาณเพื่อการสนับสนุนทางการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยผ่านธนาคารของรัฐเป็นผู้ช่วยในการเข้าถึงวิสาหกิจ โดยเป็นการจัดสรรงบประมาณเฉพาะที่มีใช้การดำเนินงานโดยพึ่งพาเม็ดเงินจากธนาคารของรัฐเป็นหลัก เพื่อการลดอุปสรรคในการพิจารณาถึงความเสี่ยงในการให้การสนับสนุนทางการเงิน เนื่องจากการใช้เงินกองทุนจากสถาบันการเงินเอง ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินธุรกรรมตามกระบวนการปกติ ซึ่งทำให้การเข้าช่วยเหลือทางการเงินไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ทั้งนี้ งบประมาณดังกล่าวควรมีการจัดสรรเพื่อวัตถุประสงค์การช่วยเหลือและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากเงินงบประมาณภาครัฐทั้งจำนวน ภายใต้แผนงานการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นการเฉพาะ โดยให้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เป็นหน่วยงานกลางในการจัดสรรเงินทุนและกระจายงบประมาณสู่หน่วยงานหรือสถาบันการเงินผู้ดำเนินโครงการเพื่อสนองต่อมาตรการทางการเงิน เนื่องจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และเป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านต่างๆ พร้อมทั้งทราบถึงความต้องการของวิสาหกิจ จึงทำให้เกิดการใช้งบประมาณเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนประโยชน์ด้านการลดความทับซ้อนของโครงการในช่วงระยะเวลาเดียวกันเนื่องจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลงบประมาณย่อมสามารถกำหนดตารางเวลา (Timeline) ของช่วงระยะเวลาการดำเนินโครงการเพื่อการส่งเสริมด้านต่างๆ เป็นอย่างดี

2. โครงสร้างพื้นฐานทางด้านกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

การปรับปรุงแก้ไขข้อบัญญัติทางกฎหมายให้มีบทยกเว้นมากขึ้น จะส่งผลให้เกิดความคล่องตัวและยืดหยุ่นในการดำเนินงานสนับสนุนวิสาหกิจ หากมีการดำเนินการอันเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี อาทิ พระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. 2550 เป็นต้น ข้อที่พึงได้รับการปรับปรุงอย่างชัดเจนในข้อกฎหมายนั้น หากการดำเนินงานเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ควรมีบทยกเว้นในกฎหมายฉบับต่างๆ ถึงระยะเวลาการพิจารณาจัดตั้งกรอบงบประมาณและการจัดตั้งโครงการให้เกิดความกระชับมากยิ่งขึ้น โดยมีใช้เพียงแต่การจัดตั้งกองทุนทรัสต์ ตามพระราชบัญญัติทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน พ.ศ. 2550 ข้างต้น

หากหมายรวมถึงการจัดตั้งโครงการและการอนุมัติงบประมาณต่างๆ เนื่องจากเป็นที่ชัดเจนว่า แม้ภาครัฐจะทราบถึงปัญหาและอุปสรรคแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แต่ด้วยข้อระเบียบต่างๆ ในการดำเนินการจัดตั้งโครงการและการอนุมัติงบประมาณ ส่งผลให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมบางส่วนที่ไม่สามารถคำนวณต้นทุนเพื่อความอยู่รอดได้ ณ เวลานั้น อาจเกิดการปิดตัวลงในที่สุด เนื่องจากไม่สามารถทนต่ออุปสรรคและความกดดันทางธุรกิจได้ อาทิ ในกรณีของเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือวิสาหกิจที่ประสบอุทกภัย เป็นต้น

3. การทับซ้อนของการดำเนินมาตรการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปรับปรุงตารางการดำเนินโครงการแต่ละโครงการ (Timeline) โดยประสานการกำหนดมาตรการประเภทเดียวกันอย่างบูรณาการ ผ่านหน่วยงานกลางอย่างสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เพื่อลดปัญหาการทับซ้อนของโครงการ เนื่องจากการทับซ้อนของโครงการที่มีลักษณะคล้ายกันนั้น ส่งผลให้โครงการอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันในช่วงเวลาเดียวกันได้รับผลกระทบ โดยอาจก่อให้เกิดผลการดำเนินงานที่ไม่ดีเท่าที่ควรหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดไว้ ดังนั้น จะเห็นว่าปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดการส่งเสริมที่ซ้ำซ้อน และเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตัวอย่างเช่น กรณีของโครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Policy loan) ที่ร่วมดำเนินการโดยธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) และบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) มีช่วงระยะเวลาดำเนินโครงการในช่วงเวลาที่ทับซ้อนกันกับโครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft loan) ของธนาคารออมสิน ส่งผลให้โครงการ Policy loan ซึ่งมีเงื่อนไขที่มีแรงจูงใจและเอื้อประโยชน์ต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่น้อยกว่า จำเป็นต้องขยายระยะเวลาดำเนินการออกไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินโครงการที่ตั้งไว้

การลดปัญหาการทับซ้อนของตารางเวลา (Timeline) การดำเนินโครงการเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สามารถกระทำได้โดยการกำหนดให้มีหน่วยงานกลางอย่างสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เป็นหน่วยงานกลางผู้มีอำนาจในการควบคุม และกระจายเม็ดเงินสู่องค์กรผู้ดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อสนองต่อมาตรการ เนื่องจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและมีผลการศึกษากิจการส่งเสริมวิสาหกิจด้านต่างๆ ย่อมเป็นหน่วยงานที่มีความชำนาญการและทราบถึงความต้องการของวิสาหกิจมากที่สุด การมอบหมายหน่วยงานกลางเช่นนี้ นำไปสู่การทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐทั้งระบบ เนื่องจากแต่ละหน่วยงานสามารถวางแผนการดำเนินงานของตนให้สอดคล้องกับภารกิจหลักขององค์กร โดยลดปัญหาการทับซ้อนของการดำเนินโครงการส่งเสริมในลักษณะเดียวกัน เนื่องจากสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานกลางย่อมสามารถให้คำแนะนำและจัดการปัญหาการทับซ้อนของการดำเนินโครงการส่งเสริมเหล่านั้นได้ ซึ่งรวมถึงการทราบถึงตารางเวลา (Timeline) ของช่วงระยะเวลาการดำเนินโครงการเพื่อการส่งเสริมต่างๆ เป็นอย่างดี และสามารถจัดการกับปัญหาการทับซ้อนของระยะเวลาการดำเนินโครงการต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. มาตรการในลักษณะการบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์

การดำเนินมาตรการทางการเงินควรดำเนินการควบคู่กับมาตรการด้านการพัฒนาขีดความสามารถ และมาตรการพัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจการในลักษณะส่งเสริมและสอดคล้องกัน เนื่องจากปัญหาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น นอกเหนือจากการขาด

หลักประกันการกู้ยืม อีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากการขาดระบบการบริหารธุรกิจที่เป็นมาตรฐาน เช่น การขาดระบบการทำบัญชี เป็นต้น ทำให้กิจการขาดความน่าเชื่อถือทางการเงินและไม่เข้าเกณฑ์พื้นฐานของสถาบันการเงิน ในกระบวนการขอสินเชื่อได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่วิสาหกิจ ให้สามารถดำเนินกิจการอย่างมีมาตรฐาน

นอกจากนี้ การให้การสนับสนุนทางการเงินโดยปราศจากการพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจ จะส่งผลให้เป็นการให้ความช่วยเหลือเพียงระยะสั้นและไม่เกิดความยั่งยืน กล่าวคือ จากผลการศึกษาพบว่า วิสาหกิจจำนวนมากที่ไม่มีความสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมั่นคง ส่วนใหญ่มีสาเหตุอันเกิดจากการขาดความรู้เรื่องการบริหารธุรกิจ อาทิ การทำการตลาด เป็นต้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมองค์ความรู้ที่จำเป็นในบริบทปัจจุบัน อาทิ การจัดการอบรมการทำ E-commerce การจัด workshop ด้านการผลิตอย่างมาตรฐานสากล เป็นต้น เพื่อให้วิสาหกิจสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมั่นคง ควบคู่กับการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งจะส่งผลให้วิสาหกิจสามารถดำเนินกิจการได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้บริบททางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

5. กลไกทางสถาบัน

การคัดเลือกหรือมอบหมายภารกิจเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น ควรพิจารณาภารกิจหลักของหน่วยงานนั้นๆ และความสอดคล้องกับหน้าที่การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากการมอบหมายภารกิจเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่อาจกระทบถึงภารกิจหลักของหน่วยงาน อาจส่งผลให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร เช่น การมอบหมายให้ธนาคารกรุงไทย ซึ่งมีภารกิจหลักที่ดำเนินกิจการธนาคารพาณิชย์ ให้เป็นหน่วยงานหลักในการช่วยเหลือ SME ด้านการเงิน ตามมาตรการทางการเงินและมาตรการการเพิ่มขีดความสามารถแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในโครงการกองทุนร่วมลงทุน (SMEs Private Equity Trust Fund) ซึ่งส่งผลให้ผลของการดำเนินโครงการมีความคืบหน้าล่าช้า เนื่องจากข้อจำกัดด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์ ทำให้มีกระบวนการตรวจสอบที่เข้มงวดและซับซ้อน

6. ความต่อเนื่องของการดำเนินมาตรการ

การจัดสรรงบประมาณแก่หน่วยงานหลักที่มีส่วนร่วมในการให้ความสนับสนุนแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรมีความต่อเนื่องในปัจจัยด้านงบประมาณสนับสนุน ทั้งนี้เพื่อการวางแผนโครงการและการดำเนินการตามมาตรการได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นระบบในระยะยาว และสามารถพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับระดับการพัฒนา

ดังนั้น รัฐบาลควรมีการบริหารเงินงบประมาณจัดสรรเพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการวางแผนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีการจัดทำกรอบงบประมาณผูกพันในช่วงระยะเวลาอย่างน้อย 3 ปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีความจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง เพื่อให้วิสาหกิจมีแนวโน้มการดำเนินกิจการไปได้อย่างยั่งยืน

7. การเผยแพร่ข่าวสารและประชาสัมพันธ์

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรเป็นหน่วยงานกลางเพื่อบูรณาการโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งระบบ รวมทั้งทำการเผยแพร่ข่าวสารของโครงการผ่านช่องทางสื่อต่างๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ และประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานร่วมอื่นๆ ตลอดจนการจัด Road show ในภูมิภาคต่างๆ เนื่องจากปัจจุบันข่าวสารด้านการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังค่อนข้างจำกัด ส่งผลให้วิสาหกิจที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการไม่ทราบข้อมูลการจัดโครงการและพลาดโอกาสการเข้าร่วม

○ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการประเมินผลการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

1. การศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจตามกลุ่มเป้าหมาย

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรมีการจัดทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจตามกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภท ประกอบด้วย กลุ่มเมล็ดพันธุ์ความคิด (Seed) กลุ่มเริ่มต้น (Start-up) กลุ่มเติบโต (Rising-star) และ กลุ่มฟื้นฟู (Turn-around) และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่ม เนื่องจากลักษณะกิจการทั้ง 4 แบบมีรูปแบบการดำเนินกิจการ ระยะเวลาการดำเนินกิจการ ตลอดจนความต้องการความช่วยเหลือที่ต่างกัน

ทั้งนี้ โครงการการศึกษาดังกล่าวควรมีการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) และเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) เพื่อให้สะท้อนผลการศึกษาทั้งในระดับภาพรวมและเชิงลึกอันสอดคล้องกับความต้องการการพัฒนา ระดับการพัฒนา ข้อจำกัด รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทยในบริบทของธุรกิจปัจจุบัน และสามารถนำผลการศึกษาในแต่ละฉบับมาประกอบการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามแต่ละกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2. การกำหนดนิยามและศัพท์บัญญัติในเชิงบูรณาการ

ปัจจุบันหน่วยงานผู้ให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหลายหน่วยงานมีการกำหนดนิยามหรือคำจำกัดความของคำว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” ที่แตกต่างกัน หรือมีเกณฑ์ในการจำแนกขนาดของวิสาหกิจต่างๆ ที่ยังไม่สอดคล้องกัน ตลอดจน การกำหนดนิยามของประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่แตกต่างกัน อันได้แก่ “กลุ่มเมล็ดพันธุ์ความคิด (Seed)” “กลุ่มเริ่มต้น (Start-up)” “กลุ่มเติบโต (Rising-star)” และ “กลุ่มฟื้นฟู (Turn-around)” ส่งผลให้เกิดความสับสนในการส่งเสริมวิสาหกิจดังกล่าว เนื่องจากไม่ทราบความต้องการที่แท้จริงของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาข้างต้น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรเป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการดังกล่าว เพื่อกำหนดคำจำกัดความและขอบเขต คำว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” และ “ประเภทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” อย่างเป็นทางการ โดยระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการให้การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทุกภาคส่วน เพื่อให้ได้คำจำกัดความที่ครอบคลุมสมบูรณ์ และเกิดการยอมรับให้มากที่สุด และเผยแพร่คำนิยามนี้แก่หน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทั้งหมด เพื่อให้หน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน และสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายการส่งเสริมได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของวิสาหกิจในแต่ละประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ

3. การกำหนดช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการประเมินผล

การศึกษาในโครงการประเมินผลแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2555 - 2559) พบว่า มีข้อจำกัดด้านข้อมูลในการศึกษาและระยะเวลาภายหลังการดำเนินโครงการไม่พร้อมแก่การประเมินที่ครบถ้วนสมบูรณ์มากนัก เนื่องจากบางโครงการมีการดำเนินโครงการที่เสร็จสิ้นมาเป็นระยะเวลาหลายปี จึงขาดความสมบูรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผลการส่งเสริมและรายละเอียดวิสาหกิจที่เข้าร่วมโครงการ ในทางตรงข้าม บางโครงการมีระยะเวลาดำเนินโครงการที่ค่อนข้างสั้น ส่งผลให้ไม่สามารถติดตามและประเมินผลในประเด็นความยั่งยืนของการดำเนินกิจการอันเป็นผลจากการส่งเสริมของวิสาหกิจได้

ดังนั้น การจัดทำโครงการประเมินผลการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรมีการจัดทำการศึกษาเพื่อติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในระยะเวลาประมาณ 3 ปี เพื่อให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากการส่งเสริมที่มีแนวโน้มความยั่งยืน เนื่องจากการทำการศึกษาในระยะเวลาที่ต่ำกว่า 3 ปี อาจไม่สามารถทราบถึงแนวโน้มความยั่งยืนของผลการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้อย่างแท้จริง ในทางตรงข้าม หากทำการศึกษาประเมินผลเมื่อโครงการต่างๆ ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วมากกว่า 3 ปี การศึกษาอาจประสบกับข้อจำกัดในด้านการรวบรวมข้อมูล เช่น ข้อจำกัดในการติดต่อเจ้าหน้าที่หรือบุคคลากรที่รับผิดชอบโครงการเพื่อการสัมภาษณ์ หรือข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากหน่วยงานรับผิดชอบไม่สมบูรณ์ เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถทราบถึงผลการส่งเสริมได้อย่างครบถ้วน

4. ระบบการจัดเก็บข้อมูลการติดตามการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

การจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของหน่วยงานรัฐ ยังขาดการบูรณาการและการจัดเก็บที่เป็นระบบ ส่งผลให้การศึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์และผลกระทบของการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีข้อจำกัด

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ควรเป็นหน่วยงานกลางในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อรวบรวมข้อมูลการดำเนินการโครงการของหน่วยงานต่างๆ ทั้งหมด โดยอาศัยเทคโนโลยีและระบบบริหารจัดการสมัยใหม่ที่สามารถเพิ่มเติมและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน สามารถแสดงผลในหลายรูปแบบในมิติต่างๆ ได้ทันทีเมื่อต้องการทราบ เช่น การรวบรวมข้อมูลผ่านโปรแกรม Qualtrics ที่เป็นโปรแกรมแบบสำรวจ และสามารถทำการแสดงผลเบื้องต้นได้ทันทีในรูปของแผนภาพ และตารางต่างๆ เป็นต้น เพื่อการรวบรวมที่เป็นระบบ และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรเป็นหน่วยงานกลางในการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เช่น มติคณะรัฐมนตรีในการจัดทำโครงการ Policy Loan เป็นต้น เนื่องจากปัจจุบันข่าวสารการส่งเสริมวิสาหกิจ

ขนาดกลางและขนาดย่อมมีมากมายและอาจทำให้เกิดความสับสนของผู้รับบริการในกรณีที่ข้อมูลเกิดความขัดแย้งกัน ซึ่งส่งผลให้เป็นอุปสรรคแก่ผู้ศึกษาในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาและการประเมินผล โดยการรวบรวมนั้นควรมีการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงาน เพื่อความสะดวกในการเข้าถึง

5. การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ควรเป็นหน่วยงานหลักในกระบวนการเร่งสร้างการมีส่วนร่วมในระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อาทิ การร่วมร่าง MOU ระหว่างหน่วยงานในการดำเนินการร่วมกัน เนื่องจากการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ชำนาญการเฉพาะด้าน เช่น การส่งเสริมวิสาหกิจในบริษัทที่เชื่อมโยงกับตลาดต่างประเทศ การกิจดังกล่าวเป็นความเชี่ยวชาญตามภารกิจพื้นฐานของกรมการค้าต่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เป็นต้น ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อีกทั้งเพื่อลดอุปสรรคด้านความไม่ลงรอยกัน (Inconsistency) ในการจัดทำประเมินผลการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอนาคต

มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (มูลนิธิ สวค.)

เป็นองค์การหรือสถานสาธารณกุศล ลำดับที่ 404 ของประกาศกระทรวงการคลัง

เลขที่ 1175/2 ซอยกรุงเทพ-นนทบุรี 39 ถนนกรุงเทพ-นนทบุรี แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ 10800 โทรศัพท์ : 0-2587-9788 โทรสาร : 0-2587-9799, 0-2587-9766

Fiscal Policy Research Institute Foundation

1175/2 Soi Krungthep-Nonthaburi 39, Krungthep-Nonthaburi Rd., Wong Sawang, Bang Sue, Bangkok 10800, Thailand.

Tel : +66-2587-9788 Fax : +66-2587-9799, +66-2587-9766